

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องความคิดเห็นของศึกษาเขต ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ใต้บังคับบัญชาเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมตามโครงการฝึกอบรมข้าราชการครู หลักสูตรนักบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของศึกษาเขต ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ใต้บังคับบัญชาเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมตามโครงการฝึกอบรมข้าราชการครู หลักสูตรนักบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียนกับผู้ใต้บังคับบัญชาเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยศึกษาเขต ซึ่งทำหน้าที่เป็นหัวหน้างานการศึกษาของเขต และดำรงตำแหน่งในเขตนั้น ไม่น้อยกว่า 6 เดือน ในกรณีศึกษาเขตปฏิบัติงานในเขตนั้นไม่ถึง 6 เดือน ก็ให้ช่วยศึกษาเขตเป็นผู้ตอบแบบประเมิน จำนวนศึกษาเขตทั้งหมดมี 24 คน ส่วนผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมตามโครงการฝึกอบรมข้าราชการครู หลักสูตรนักบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ได้ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนภายหลังจากการฝึกอบรมมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน ซึ่งมีจำนวน 199 คน แล้วคำนวณกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่าต้องใช้ 133 คน ขึ้นไป จึงจะมีค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 150 คน และผู้ใต้บังคับบัญชาของผู้ผ่านการฝึกอบรมตามโครงการฝึกอบรมข้าราชการครู หลักสูตรนักบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนทุกฝ่าย ครูสายปฏิบัติการสอนและครูสายสนับสนุนการสอน ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่ผู้บริหารเป็นกลุ่มประชากรจำนวน 600 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 774 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือและใช้บริการทางไปรษณีย์ โดยส่งแบบสอบถามจำนวน 900 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 718 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 79.77 และแบบสัมภาษณ์จำนวน 30 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistic package for the Social Science) ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ที่สถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยแบ่งตามประเภทข้อมูล ดังนี้

1. แบบประเมินผู้บริหารโรงเรียนของศึกษาเขต วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลด้วยค่าร้อยละ (percentage)
2. แบบผู้บริหารโรงเรียนประเมินตนเอง และผู้ใต้บังคับบัญชา ประเมินผู้บริหารโรงเรียน วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1. ข้อมูลส่วนตัว วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลด้วยค่าร้อยละ (percentage)

ตอนที่ 2. สภาพการปฏิบัติงาน วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลด้วยค่าร้อยละ (percentage)

ตอนที่ 3. แบบประเมินตนเอง วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และค่าร้อยละ (percentage)

3. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลโดยลำดับความถี่ของเนื้อหาสาระตามความคิดของผู้บริหารโรงเรียน

สรุปผลการวิจัย

การตอบแบบสอบถาม การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน โดยศึกษาเขตเป็นผู้ทำการประเมิน สภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติโดยผู้บริหารโรงเรียนและสภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน ในที่คณะของผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนผู้บริหารประเมินการปฏิบัติของตนเอง และผู้ใต้บังคับบัญชาประเมินการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนในด้านการบริหารบุคลากร การบริหารวิชาการ การบริหารอาคารสถานที่ การบริหารงานธุรการและการเงิน การบริหารกิจการนักเรียน ความสัมพันธ์กับชุมชน และด้านอื่น ๆ ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. สภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรม

(1) ในด้านการบริหารบุคลากร ผู้บริหารปฏิบัติงานของตนเองทำให้ครูขยัน-ขยันแข็งขยัน ร้อยละ 95.2 ในการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครู โดยให้ความดีความชอบเป็นพิเศษร้อยละ 77.4 เรื่องการให้ความสะดวกแก่ครู โดยการช่วยเหลือเป็นบางเรื่องร้อยละ 67.7 สำหรับการปฏิบัติตนกับผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยการยึดระเบียบเป็นแนวปฏิบัติร้อยละ 38.7 ใช้หลักการปฏิบัติแบบประชาธิปไตย ร้อยละ 37.9 และให้ความเป็นกันเองร้อยละ 23.4

(2) ในด้านการบริหารวิชาการ ส่วนใหญ่ผู้บริหารได้จัดทำแผนการสอนคู่มือครู สื่อการเรียนการสอนให้กับครูครบทุกชั้น คิดเป็นร้อยละ 92.7 มีการจัดทำโครงการระยะยาวเป็นประจำทุก ๆ ปี เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาร้อยละ 91.1 ส่วนการสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้น ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้จัดอยู่เสมอร้อยละ 75.8 และในด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษานั้น ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดทำเงินรางวัลคิดเป็นจำนวนร้อยละ 72.6

(3) ในด้านการบริหารอาคารสถานที่ ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 79.8 สดให้พื้นที่เล่นกีฬาสำหรับนักเรียน ส่วนการจัดการสำริดห้องเรียน เพื่อให้ส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนการสอนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 50.0 จัดการสำริดการสำริดห้องเรียนได้บ้างกลุ่มประสพการณ์และสำริดได้ทุกกลุ่มประสพการณ์ ร้อยละ 47.6

(4) ในด้านการบริหารงานธุรการและการเงิน ผู้บริหารโรงเรียนติดตามผลการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่โรงเรียนจัดบริการแก่ครูอยู่เป็นประจำร้อยละ 87.9 และการจัดให้มีคณะกรรมการรับผิดชอบเกี่ยวกับพัสดุ ครุภัณฑ์ของโรงเรียนร้อยละ 65.4 ส่วนการจัดทำทะเบียนสถิติจำนวนครู และนักเรียนได้อย่างถูกต้องและเป็นปัจจุบันนั้น ผู้บริหารให้โรงเรียนจัดทำ คิดเป็นร้อยละ 53.2 ส่วนการควบคุมตรวจบัญชีการเงินของโรงเรียนนั้น ผู้บริหารจัดให้ครูใหญ่ และผู้ช่วยครูใหญ่เป็นผู้ควบคุมร้อยละ 50.8 มีคณะกรรมการประกอบด้วย ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ และครู ร้อยละ 46.8

(5) ในด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน นั้น ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการแนะแนวการศึกษาต่อหรืออาชีพให้แก่นักเรียนโดยครูหรือเจ้าหน้าที่ คิดเป็นร้อยละ 94.4 นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนยังได้ดำเนินการหาทุนโครงการอาหารกลางวันด้วยการพยายามระดมทุนจากแหล่งต่าง ๆ ให้ได้มากที่สุดร้อยละ 75.0 ส่วนการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับผลงานของนักเรียนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนที่จัดนิทรรศการปีละครั้ง มีเป็นจำนวนร้อยละ 72.6

(6) ในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 68.5 และการประชาสัมพันธ์โรงเรียนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนแจ้งข่าวแก่ชุมชนเป็นครั้งคราวร้อยละ 53.2 ส่วนการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าอาคารสถานที่ของโรงเรียนเป็นประจำคิดเป็นร้อยละ 50.0

2. สภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน ในทัศนะของผู้ใต้บังคับบัญชา

(1) ในด้านการบริหารบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชา เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนจัดสภาพการทำงานในโรงเรียนโดยให้มีอุปสรรคในการทำงานคิดเป็นร้อยละ 82.4 ผู้บริหารโรงเรียนทำการตรวจสอบและติดตามผลงานที่มอบหมายให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ทำโดยมีการติดตามผลบ่อยครั้ง ร้อยละ 78.9 การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนยึดตัวบุคคลเป็นเกณฑ์ร้อยละ 61.0 ส่วนการเปิดโอกาสให้ครูทำงาน นั้น ผู้ใต้บังคับบัญชา เห็นว่าผู้บริหารเปิดโอกาสให้ทำงานแต่ไม่ค่อยไว้วางใจ ร้อยละ 54.3

(2) ในด้านการบริหารวิชาการ ผู้กำกับฯ เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนเปิดโอกาสและชักชวนให้ครูแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางด้านวิชาการของโรงเรียน อยู่เสมอคิดเป็นร้อยละ 96.3 ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนกิจกรรม เสริมหลักสูตรพอสมควร ร้อยละ 66.7 นอกจากนี้ ปรากฏว่า โรงเรียนมีเอกสาร ตำรา ให้ครูมีโอกาสดูค้นคว้าบ้างแต่ไม่เพียงพอ ร้อยละ 65.0 ส่วนในการแนะนำการใช้หลักสูตร ประถมศึกษา 2521 นั้น ผู้กำกับฯ เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนแนะนำได้ละเอียดชัดเจนจนครูผู้สอนเข้าใจ เป็นอย่างดีร้อยละ 63.9 และการเชิญครูหรือวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษานั้น ผู้บริหารโรงเรียน ไม่เคยจัดทำเลยคิดเป็นร้อยละ 52.8

(3) ในด้านการบริหารอาคารสถานที่ ผู้กำกับฯ มีความเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีพัดลมและไฟฟ้าในห้องเรียนจนครบทุกห้อง คิดเป็นร้อยละ 74.8 ส่วนการจัดให้คณะครูมีส่วนร่วมในการวางแผนเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่นั้น ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนเป็นบางครั้ง ร้อยละ 53.7

(4) ในด้านการบริหารงานธุรการและการเงินนั้น ผู้กำกับฯ เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีวัสดุ ครุภัณฑ์เพียงพอกับความต้องการ ร้อยละ 84.3 ส่วนการที่ผู้บริหารโรงเรียนให้ผู้กำกับฯ รับผิดชอบทุก ๆ เรื่องในการใช้จ่ายเงิน คิดเป็นร้อยละ 61.7

(5) ในด้านการบริหารกิจการนักเรียน นั้น ผู้กำกับฯ เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียน จัดให้มีมูลนิธิ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนร้อยละ 83.5 และผู้บริหารโรงเรียนเคยจัดนิทรรศการ เกี่ยวกับผลงานของนักเรียนต่อครั้งร้อยละ 82.4 ส่วนสภาพการเสิร์ฟอาหารกลางวันนั้น ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนจัดได้ถูกหลักโภชนาการแต่มีราคาแพง ร้อยละ 81.5 นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนยังจัดให้มีการแข่งขันกีฬาในโรงเรียน โดยจัดแข่งขันเป็นบางปี ร้อยละ 57.4

(6) ในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้กำกับฯ เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียน ได้จัดทำวารสาร เพื่อการประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นบางครั้งร้อยละ 66.5 และโรงเรียนได้ปฏิบัติงานร่วมกับชุมชนเป็นประจำร้อยละ 57.8 ส่วนการเปิดโอกาสให้ประชาชนใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนให้ใช้ได้เป็นบางโอกาสร้อยละ 57.6

3. ผู้บริหารโรงเรียนประเมินตนเอง ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

(1) ในด้านการบริหารบุคลากร ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญต่อการพัฒนา สัตอยู่ในระดับดีมาก (4.57) ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญเป็นกันเองดี เมื่อมีปัญหาต่าง ๆ ผู้ใต้บังคับบัญชา สามารถพบปะได้ตลอดเวลา สัตอยู่ในระดับดี (4.34) ผู้บริหารโรงเรียน รับฟังความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียนสัตอยู่ในระดับดี (3.97) และผู้บริหารโรงเรียน เปิดโอกาสและสนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนมีความสามัคคีและทำงานร่วมกัน สัตอยู่ใน ระดับดี (3.96)

(2) ในด้านการบริหารวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนสามารถแนะนำการใช้ หลักสูตรประถมศึกษา 2521 และการจัดให้มีการสอนซ่อมเสริมอยู่เสมอ สัตอยู่ในระดับดี เช่นกัน คือ (4.36) ส่วนการประชุมครูกลุ่ม ประสพการณ์ต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงการเรียน การสอน สัตอยู่ในระดับดี 4.12) นอกจากนี้ การติดตามและสังเกตการสอนของครูอยู่ เสมอนั้น ผู้บริหารโรงเรียนประเมินตนเอง อยู่ในระดับดี (4.05)

(3) ในด้านการบริหารอาคารสถานที่ ผู้บริหารโรงเรียนประเมินตนเอง ว่า มีการวางแผนระยะยาวในการบำรุงรักษาและซ่อมแซมอาคารเรียนสัตอยู่ในระดับดี (4.29) และการเอาใจใส่ดูแลอาคารสถานที่บริเวณโรงเรียนให้พร้อมที่จะใช้ประโยชน์ได้เสมอ สัต อยู่ในระดับดีเช่นกัน ในอัตราเฉลี่ย (4.14)

(4) ในด้านการบริหารงานธุรการและการเงิน ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการ เก็บเอกสารแบ่งงานเป็นหมวดหมู่เรียบร้อย สะดวกแก่การใช้ผู้บริหารประเมินตนเองอยู่ ในระดับดี (4.41) และการตรวจบัญชี การเงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ของโรงเรียนอยู่เสมอ สัต อยู่ในระดับดี (4.12)

(5) ในด้านการบริหารกิจการนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีกิจกรรม ส่งเสริมการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขนั้น ผู้บริหาร ประเมินตนเองอยู่ในระดับดี (4.39) การกวดขันและเอาใจใส่ความประพฤติของนักเรียน ก็สัตอยู่ในระดับดี (4.25) การจัดให้มีการจำหน่ายอาหารกลางวันในราคาถูกสัตอยู่ในระดับดี (4.20) การจัดหาทุนช่วยเหลือนักเรียนที่ยากจน สัตอยู่ในระดับดี (4.04)

(6) ในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนประเมินตนเองว่าได้รับความร่วมมือและช่วยเหลือจากชุมชนในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับดี (4.37) และความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับชุมชนก็จัดอยู่ในระดับดี (4.09)

(7) ในด้านอื่น ๆ ผู้บริหารโรงเรียนประเมินตนเองว่า มีลักษณะความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย และเข้าใจนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร จัดอยู่ในระดับดีทั้งสองประการ และมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ (4.11)

4. ผู้ใต้บังคับบัญชาประเมินผู้บริหารโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

(1) ในด้านการบริหารบุคลากร ผู้ใต้บังคับบัญชาประเมินผู้บริหารโรงเรียนว่าให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน จัดอยู่ในระดับดี (4.23) และเปิดโอกาสและสนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนมีความสามัคคีและทำงานร่วมกัน จัดอยู่ในระดับดีเช่นกัน ค่าเฉลี่ย (4.10) รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียน จัดอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ย (3.74) ส่วนการให้ความสำคัญเป็นกันเองดี เมื่อผู้ใต้บังคับบัญชามีปัญหาต่าง ๆ สามารถพบปะได้ตลอดเวลา นั้น จัดอยู่ในระดับปานกลาง (3.35)

(2) ในด้านการบริหารวิชาการ ผู้ใต้บังคับบัญชาประเมินผู้บริหารโรงเรียนว่าสามารถแนะนำการใช้หลักสูตร ประถมศึกษา 2521 จัดอยู่ในระดับดี (4.10) ผู้บริหารโรงเรียนมีการประชุมครูกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนจัดอยู่ในระดับดี (3.93) การจัดทำมีการสอนซ่อมเสริมจัดอยู่ในระดับปานกลาง (3.46) และการติดตามและสังเกตการสอนของครูก็จัดอยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน ค่าเฉลี่ย (3.35)

(3) ในด้านการบริหารอาคารสถานที่ ผู้ใต้บังคับบัญชาประเมินผู้บริหารโรงเรียนว่าเอาใจใส่ดูแลอาคาร สถานที่ บริเวณโรงเรียนให้พร้อมที่จะใช้ประโยชน์ได้เสมออยู่ในระดับดี (3.98) ส่วนการวางแผนระยะยาวในการบำรุงรักษาและซ่อมแซมอาคารจัดอยู่ในระดับปานกลาง (3.48)

(4) ในด้านการบริหารงานธุรการและการเงิน ผู้ใต้บังคับบัญชาประเมินผู้บริหารโรงเรียนว่า จัดให้มีการเก็บเอกสารแบ่งเป็นหมวดหมู่ เรียบร้อย สะดวกแก่การใช้ จัดอยู่ในระดับดี (4.01) ส่วนการตรวจบัญชี การเงิน พัสดุ ครุภัณฑ์ของโรงเรียนอยู่เสมออยู่ในระดับปานกลาง (3.40)

(5) ในด้านการบริหารกิจการนักเรียน ผู้ได้บังคับบัญชาประเมินผู้บริหารโรงเรียนว่า สดหาทุนช่วยเหลือนักเรียนที่ยากจนอยู่ในระดับดี (4.00) สดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สดอยู่ในระดับดีเช่นกัน ค่าเฉลี่ย (3.62) ส่วนการกวาดขันและเอาใจใส่ความประพฤติของนักเรียนสดอยู่ในระดับปานกลาง (3.48) และการสดให้มีกิจการจำหน่ายอาหารกลางวันในราคาถูกลงนั้น ก็สดอยู่ในระดับปานกลาง (3.38)

(6) ในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้ได้บังคับบัญชาประเมินผู้บริหารโรงเรียนว่ามีความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่ในระดับดี (4.12) และการได้รับความช่วยเหลือและความร่วมมือจากชุมชนในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับดี (3.74)

(7) ในด้านอื่น ๆ ผู้ได้บังคับบัญชาประเมินผู้บริหารโรงเรียนว่า เข้าใจนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับปานกลาง (3.45) และการมีลักษณะความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย ก็สดอยู่ในระดับปานกลาง (3.41)

5. การประเมินสภาพการปฏิบัติของศึกษาเขต ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

(1) สภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมในด้านการบริหารบุคลากร ศึกษาเขตได้ประเมินว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถและให้ความสนใจในการบริหารบุคลากรของโรงเรียนให้มีระบบและมีประสิทธิภาพในการทำงานอยู่ในระดับดีซึ่งมีจำนวนร้อยละ 62.7 และอยู่ในระดับดีมาร้อยละ 14.9 ส่วนความตรงต่อเวลาและปฏิบัติงานด้วยความเข้มแข็ง โดยอุทิศตนเองให้กับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียนอยู่ในระดับดีร้อยละ 53.7 และระดับดีมาร้อยละ 29.9

(2) สภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมในด้านการบริหารวิชาการ ศึกษาเขตได้ประเมินผู้บริหารโรงเรียนพบว่ามีคำสั่งส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อรักษาไว้ซึ่งศิลป ประเพณีและวัฒนธรรมของไทย อยู่ในระดับดีสูงที่สุดร้อยละ 68.7 และระดับดีมาร้อยละ 14.2 ส่วนมีความสนใจและเอาใจใส่ต่อการบริหารงานวิชาการโดยมีการติดตามผลการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมออยู่ในระดับดีร้อยละ 60.4 และระดับดีมาร้อยละ 24.6 ส่วนการส่งเสริมและจัดการพัฒนาทางวิชาชีพให้แก่ครูในโรงเรียนเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการสอนของครูอยู่ในระดับดีร้อยละ 53.7 และระดับดีมาร้อยละ 12.7

(3) สภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมในด้านการบริหารอาคารสถานที่ศึกษา เขตใต้ประเมินผู้บริหารโรงเรียนพบว่ามีการวางแผนระยะยาวในการบำรุงรักษาและซ่อมแซมอาคารอยู่ในระดับดีร้อยละ 68.7 และระดับดีมาก ร้อยละ 13.4

(4) สภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมในด้านการบริหารงานธุรการและการเงินศึกษา เขตใต้ประเมินผู้บริหารโรงเรียนในเรื่อง สามารถบริหารงานธุรการและการเงินได้ถูกต้องตามระเบียบของทางราชการและเป็นปัจจุบัน สัตอยู่ในระดับดีร้อยละ 65.7 ระดับดีมากร้อยละ 13.4

(5) สภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมในด้านการบริหารกิจการนักเรียนศึกษา เขตใต้ประเมินผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการให้ความสนใจในการบริหารกิจการนักเรียนอย่างจริงจัง โดยจัดให้มีมูลนิธิสนับสนุนการเงิน การจัดหาอาหารกลางวัน ความปลอดภัย และจัดตั้งชุมนุมกิจกรรมนักเรียน อยู่ในระดับดีร้อยละ 50.7 และระดับดีมากร้อยละ 29.9

(6) สภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมในด้านด้านความสัมพันธ์กับชุมชนศึกษา เขตใต้ประเมินผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับดีร้อยละ 46.3 คือมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดในการทำงานร่วมกับศึกษาเขต เพื่อให้งานการศึกษาบรรลุผลตามนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพ สัตอยู่ในระดับดีมากร้อยละ 29.9

(7) สภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมในด้านอื่น ๆ นั้น ศึกษาเขตใต้ประเมินผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับความเข้าใจและถือปฏิบัติค่าตามนโยบายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของกรุงเทพมหานคร สัตอยู่ในระดับดีร้อยละ 68.7 และระดับดีมากร้อยละ 16.4

6. เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับผู้ใต้บังคับบัญชาในด้านต่าง ๆ คือ

(1) ในด้านการบริหารบุคลากร ผู้บริหารโรงเรียนเปิดโอกาสและสนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนมีความสามัคคีและทำงานร่วมกัน ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและผู้ใต้บังคับบัญชา ประเมินสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดีทั้งสองฝ่าย โดยมีค่าเฉลี่ย 3.96

และ 4.10 ตามลำดับ การรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียนสอดคล้องในระดับดีทั้งสองฝ่าย โดยมีค่าเฉลี่ย 3.97 และ 3.74 การให้ความเป็นกันเองดี เมื่อมีปัญหาต่าง ๆ ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถพบปะได้ตลอดเวลา ผู้บริหารโรงเรียนประเมินตนเองอยู่ในระดับดี 4.34 ในขณะที่ผู้ใต้บังคับบัญชาประเมินผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง 3.35 การให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนผู้บริหารโรงเรียนประเมินตนเองอยู่ในระดับดีมาก 4.57 แต่ผู้ใต้บังคับบัญชาประเมินผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับดี 4.23

(2) ในด้านการบริหารวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนสามารถแนะนำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 ได้ดี ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและผู้ใต้บังคับบัญชาประเมินสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดีเช่นกัน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.36 และ 4.10 ตามลำดับ การติดตามและสังเกตการสอนของครูอยู่เสมอ ผู้บริหารโรงเรียนประเมินตนเองอยู่ในระดับดี 4.05 ส่วนผู้ใต้บังคับบัญชาประเมินผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง 3.35 การสัคให้มีการสอนซ่อมเสริมอยู่เสมอ ผู้บริหารโรงเรียนประเมินตนเองอยู่ในระดับดี 4.36 แต่ผู้ใต้บังคับบัญชาประเมินผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง 3.46 การประชุมครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและผู้ใต้บังคับบัญชาประเมินสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดีทั้งสองฝ่าย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.12 และ 3.93 ตามลำดับ

(3) ในด้านการบริหารอาคารสถานที่ ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ใต้บังคับบัญชาประเมินว่า ผู้บริหารโรงเรียนเอาใจใส่ดูแลอาคารสถานที่ บริเวณโรงเรียนให้พร้อมที่จะใช้ประโยชน์ได้เสมออยู่ในระดับดีทั้งสองฝ่าย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.14 และ 3.98 ตามลำดับ แต่การวางแผนระยะยาวในการบำรุงรักษาและซ่อมแซมอาคารเรียนผู้บริหารโรงเรียนประเมินตนเอง อยู่ในระดับดี 4.29 ส่วนผู้ใต้บังคับบัญชาประเมินผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง 3.48

(4) ในด้านการบริหารธุรการและการเงิน ผู้บริหารโรงเรียนประเมินตนเองในเรื่องการตรวจบัญชี การเงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ของโรงเรียนอยู่เสมอ สอดคล้องในระดับดี 4.12 ในขณะที่ผู้ใต้บังคับบัญชาประเมินผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง 3.40 การสัคให้มีการเก็บเอกสารแบ่งเป็นหมวดหมู่เรียบร้อย สะดวกแก่การใช้ใช้นั้นทั้งผู้บริหารโรงเรียนและผู้ใต้บังคับบัญชาประเมินสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดีทั้งสองฝ่าย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.41 และ 4.01 ตามลำดับ

(5) ในด้านการบริหารกิจการนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและผู้ใต้บังคับบัญชาประเมินสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดีทั้งสองฝ่าย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.39 และ 3.62 การจัดให้มีการจำหน่ายอาหารกลางวันในราคาถูกลงนั้นผู้บริหารโรงเรียนประเมินตนเองในระดับดี 4.20 ส่วนผู้ใต้บังคับบัญชาประเมินผู้บริหารโรงเรียนในระดับปานกลาง 3.38 แต่การจัดหาทุนช่วยเหลือนักเรียนที่ยากจน ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและผู้ใต้บังคับบัญชาประเมินผลการปฏิบัติงานในระดับดีทั้งสองฝ่าย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.04 และ 4.00 ตามลำดับ การกวดขันและเอาใจใส่ความประพฤติของนักเรียนผู้บริหารโรงเรียนประเมินตนเองอยู่ในระดับดี 4.25 แต่ผู้ใต้บังคับบัญชาประเมินผู้บริหารโรงเรียนในระดับปานกลาง 3.48

(6) ในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและผู้ใต้บังคับบัญชาประเมินว่าผู้บริหารโรงเรียนกับประชาชนในชุมชนมีความสัมพันธ์กันดีอยู่ในระดับดีทั้งสองฝ่าย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.09 และ 4.12 ตามลำดับ และการได้รับความร่วมมือและช่วยเหลือจากชุมชนในการบริหารโรงเรียน ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและผู้ใต้บังคับบัญชาประเมินผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดีทั้งสองฝ่าย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.37 และ 3.74 ตามลำดับ

(7) ในด้านอื่น ๆ การมีลักษณะความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย นั้น ผู้บริหารโรงเรียนประเมินตนเองอยู่ในระดับดี 4.11 ในขณะที่ผู้ใต้บังคับบัญชาประเมินผู้บริหารโรงเรียนในระดับปานกลาง 3.41 และความเข้าใจในนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ก็เช่นกัน ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนประเมินตนเองอยู่ในระดับดี 4.11 ในขณะที่ผู้ใต้บังคับบัญชาประเมินผู้บริหารโรงเรียนในระดับปานกลาง 3.45

7. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรม

7.1 ได้จำแนกตามลำดับความถี่ของเนื้อหาสาระที่ผู้บริหารโรงเรียนแสดงความคิดเห็นหลังจากผ่านการฝึกอบรมแล้ว ได้ให้ความสนใจความเข้าใจในด้านต่าง ๆ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการฝึกอบรมนำมาปรับปรุงงาน ดังนี้ คือ

(1) ในด้านการบริหารบุคลากร ผู้บริหารได้แบ่งงานในหน้าที่ให้รับผิดชอบ โดยมอบให้ผู้บังคับบัญชานำไปปฏิบัติ ตลอดจนให้บุคลากรในโรงเรียน เสนอความคิดเห็นในการปรับปรุงงานจัดการส่งเสริมสวัสดิการครูทุก ๆ ด้าน รวมทั้งยึดหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย

(2) ในด้านการบริหารวิชาการ มีการจัดแบ่งงานได้ ครูรับผิดชอบในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ จัดให้มีการฝึกอบรมด้านวิชาการ มีการจัดหาวัสดุสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอต่อความต้องการ และดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน จัดขบวนการเรียนการสอนอย่างมีระบบ โดยมีการปรับปรุงการเรียนการสอน ทำการสอนซ่อมเสริม และมีการจัดนิทรรศการแสดงผลงานทางวิชาการด้วย

(3) ในด้านการบริหารอาคารสถานที่ ผู้บริหารได้ดำเนินการโดยมีคณะกรรมการรับผิดชอบในการปรับปรุงอาคารสถานที่ บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน ห้องเรียน และมีการปลูกไม้ดอกไม้ประดับให้ร่มรื่นสวยงาม ตลอดจนซ่อมแซมอาคารเรียนที่ชำรุดเสียหายให้ใช้ได้อยู่เสมอ รวมทั้งจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน และห้องเรียนด้วย

(4) การบริหารงานธุรการและการเงิน ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในวิธีดำเนินการ จัดทำงบประมาณและรู้ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับงานธุรการและการเงิน โดยมีคณะกรรมการดำเนินการแต่อยู่ภายใต้การควบคุมของผู้บริหารโรงเรียน และมีการติดตามผลการปฏิบัติงานอยู่เสมอ

(5) การบริหารกิจการนักเรียน ผู้บริหารได้ดำเนินการโดยให้คณะครูและนักเรียนวางหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติงานร่วมกัน ภายใต้ระเบียบและข้อบังคับเพื่อให้ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติและมีการจัดตั้งสภานักเรียน เพื่อฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบและช่วยเหลือในกิจกรรมของโรงเรียน รวมทั้งจัดโครงการส่งเสริมที่ช่วยน้อง

(6) ความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้บริหารได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมประเพณีของท้องถิ่น มีความสัมพันธ์อย่างดีกับครูผู้ปกครอง นอกจากนี้ ยังเชิญชวนให้ผู้ปกครองนักเรียนและศิษย์เก่ามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และสามารถดำเนินการจัดตั้งมูลนิธิของโรงเรียนด้วย

7.2 หลังจากผู้บริหารโรงเรียนผ่านการฝึกอบรมแล้ว มีผลงานที่ประจักษ์ ได้แก่ ต่า เณร การปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของกรุงเทพมหานคร จัดตั้งมูลนิธิ ปรับปรุงอาคารสถานที่ เล่นอโรงเรียนเข้าประกวดจนได้รับรางวัลได้เปิดโรงเรียนสอนพุทธศาสตร์ใน วันอาทิตย์ และจัดตั้งสถานักเรียน

7.3 ผลงานที่ผู้บริหารโรงเรียนภาคภูมิใจ อันเป็นผลสืบเนื่องจากการฝึกอบรม ได้แก่ จัดตั้งมูลนิธิ จัดตั้งสถานักเรียน และผลสัมฤทธิ์การเรียนของเด็กเป็นอันดับ 1 ของเขต

7.4 ผู้บริหารได้รับประโยชน์จากการฝึกอบรม ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการผิดพลาดในทางปฏิบัติน้อยลง และสามารถสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้ที่เกี่ยวข้องได้อย่างดี รวมทั้ง การได้รับตำแหน่งสูงขึ้นด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่พบในครั้งนี้ มีสิ่งที่ควรนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

ก่อนที่ทางกรุงเทพมหานครจะจัดการฝึกอบรมผู้บริหารโรงเรียนนั้น สุธวิชัย แก้วเกษ ได้วิจัยในเรื่องงานบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ยังขาดการประสานสัมพันธ์ที่ดี การพัฒนาและใช้บุคลากรไม่เหมาะสม ขาดการบำรุงขวัญ ฝึกอบรมใช้ทรัพยากร ในท้องถิ่นน้อย ในด้านการบริหารงานวิชาการ งานบุคคล กิจกรรมนักเรียนและธุรการปฏิบัติ ได้ดีพอสมควร ส่วนการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนยังมีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ต่ำ (สุธวิชัย แก้วเกษ 2518 : 65) และต่อมา มัย ลุ่ยเฮี่ยม ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารบุคลากรครู กรุงเทพมหานคร พบว่า การบริหารงานบุคคลภายในโรงเรียนยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ (มัย ลุ่ยเฮี่ยม 2522 . 85) ตรงกับผลการวิจัยของสุธวิชัย แก้วเกษ ที่ทำเมื่อ พ.ศ. 2518 แต่การวิจัยครั้งนี้ ได้ทำภายหลังจากที่กรุงเทพมหานคร ได้จัดการอบรมผู้บริหารโรงเรียนตามโครงการฝึกอบรมข้าราชการครู หลักสูตรตรนัการบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร และได้ศึกษาเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมไม่ต่ำกว่า 6 เดือน โดยศึกษาเขตเป็นผู้ประเมินสภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน ส่วนผู้บริหารโรงเรียนทำการประเมินสภาพการปฏิบัติงานของตนเอง และผู้ใต้บังคับบัญชาประเมินสภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนของตนเอง พบว่า การบริหารบุคลากร การบริหารวิชาการ การบริหารอาคารสถานที่ การบริหารงานธุรการและการเงิน การบริหารกิจกรรมนักเรียน ความสัมพันธ์กับชุมชน และด้านอื่น ๆ โดยศึกษาเขต เป็นผู้ประเมิน พบว่าอยู่ในระดับดีทั้งหมด ส่วนสภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนโดยการประเมินตนเองในด้านต่าง ๆ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารอาคารสถานที่ การบริหารงานธุรการและการเงิน การบริหารกิจกรรมนักเรียน ความสัมพันธ์กับชุมชน และด้านอื่น ๆ แต่การบริหารบุคลากรอยู่ในระดับดีมาก สำหรับสภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน ในทัศนะของผู้ใต้บังคับบัญชาในด้านการบริหารบุคลากร การบริหารวิชาการ การบริหารงานธุรการและการเงิน และความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่ในระดับดี แต่การบริหารอาคารสถานที่ การบริหารกิจกรรมนักเรียน และด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับการประเมินของศึกษาเขต และผู้บริหารโรงเรียนประเมินตนเองก็สอดคล้องกัน คือ อยู่ในระดับดีทั้งหมด และระดับดีมาก เฉพาะการบริหารบุคลากร ซึ่งผู้บริหารได้ประเมินตนเอง แต่ผู้ใต้บังคับบัญชาทำการประเมิน

เดิมผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับดี เป็นส่วนมาก แต่จะมีระดับปานกลางก็มีเพียงการบริหารอาคารสถานที่ และการบริหารกิจการนักเรียนและด้านอื่น ๆ เท่านั้น แต่ก็มีแนวโน้มใกล้เคียงกับเกณฑ์ดี ที่เป็นเช่นนี้เพราะในการฝึกอบรมผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนช่วยในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนและผู้ใต้บังคับบัญชาของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มนั้น ให้มีความรู้ความสามารถ และได้รับวิทยาการใหม่ ๆ ที่กว้างขวางขึ้น อีกทั้งผู้เข้ารับการฝึกอบรมก็ยอมรับว่าสิ่งที่ได้จากการฝึกอบรมมีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน (วิไลตร ศรีสอ้าน 2520 : 21)

จากการประเมินพบว่าในด้านการบริหารอาคารสถานที่ การบริหารกิจการนักเรียน และด้านอื่น ๆ ที่ผู้ใต้บังคับบัญชาประเมินอยู่ในระดับปานกลาง อาจจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนให้ความสนใจน้อยในด้านการบริหารอาคารสถานที่ เพราะไม่ถือปฏิบัติที่จะนำมาพิจารณาความดีความชอบ (วิรัตน์ ศิริบุรณ 2518 : 62) ส่วนการบริหารกิจการนักเรียนมีข้อปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ทั้งนี้เพราะการกดดันและควบคุมความประพฤติของนักเรียนมักถูกละเลยจากผู้บริหารโรงเรียน เพราะถือว่าเป็นภารกิจและหน้าที่ของครู ซึ่งใกล้ชิดกับเด็กมากกว่าผู้บริหารโรงเรียน

ข้อเสนอแนะต่อการฝึกอบรมผู้บริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

ในสภาพการปฏิบัติงานและผลจากการประเมินของผู้บริหารโรงเรียน ไม่ว่าศึกษาเขตเป็นผู้ทำการประเมินผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนประเมินตนเองและผู้ใต้บังคับบัญชาประเมินสภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งมีจำนวนมากอยู่ในระดับดี แต่ก็ควรปรับปรุงให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น ในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ :-

1. การบริหารบุคลากร การบริหารโรงเรียนของผู้บริหารควรปิดวัตถุประสงค์เป็นเกณฑ์ เพราะจะทำให้การบริหารบุคคลมีความเที่ยงตรง และให้ความเสมอภาคแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ด้วยความสุจริตใจและควรเปิดโอกาสให้ครูทำงานเต็มความสามารถ และจัดสภาพการทำงานโดยให้มีห้องทำงานและอุปกรณ์เป็นสัดส่วน

2. การบริหารวิชาการ เป็นความจำเป็นอย่างหนึ่งที่ผู้บริหารควรพาครูหรือเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษา ควรจะต้องจัดและสนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างจริงจัง เพราะจะมีผลกระทบทำให้การเรียนการสอนตามแนว

หลักสูตรประถมศึกษา 2521 สัมฤทธิ์ผลด้วยประการหนึ่ง และโรงเรียนควรจัดหาตำรา เอกสารให้ครุมีโอกาสดำเนินการอย่างเพียงพอ

3. การบริหารอาคารสถานที่ ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดให้คณะครูมีส่วนร่วมในการวางแผนเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่ทุก ๆ ครั้ง และควรจัดให้มีพัดลมและไฟฟ้าให้ครบทุกห้องด้วย

4. การบริหารงานธุรการและการเงิน ผู้บริหารโรงเรียนควรให้คณะครูมีส่วนร่วมรับรู้ในการใช้จ่ายเงินของโรงเรียนทุก ๆ เรื่อง เพราะจะช่วยขจัดความสงสัยและยังทำให้ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูมีความเข้าใจถูกต้องและตรงกันในเรื่องการใช้จ่ายเงิน

5. การบริหารกิจการนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดนิทรรศการเกี่ยวกับผลงานของนักเรียนทุก ๆ ปี ซึ่งเป็นการเผยแพร่ผลงานของนักเรียนและควรจัดอาหารกลางวันขายให้แก่นักเรียนโดยถูกหลักโภชนาการและราคาถูกด้วย

6. ความสัมพันธ์กับชุมชน ควรจัดทำวารสารเพื่อการประชาสัมพันธ์โรงเรียน เป็นประจำเพื่อเชื่อมช่องว่างระหว่างบ้านกับโรงเรียน ตลอดจนส่งเสริมให้ครูและผู้ปกครอง ได้มีโอกาสใกล้ชิดกัน จนสามารถเกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ซึ่งจะส่งผลดีแต่ตัวนักเรียน และการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ในโอกาสต่อไป

7. ในการฝึกอบรมครั้งต่อไปควรเน้นในเรื่องการบริหารอาคารสถานที่ การบริหารกิจการนักเรียน ให้มากกว่าด้านการบริหารบุคลากร การบริหารวิชาการ การบริหารธุรการและการเงิน และความสัมพันธ์กับชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

จากการวิจัยฉบับนี้ ได้พบว่า 2 งานที่ผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติงานอยู่ในเขตพื้นที่ปานกลาง คือ การบริหารอาคารสถานที่ และการบริหารกิจการนักเรียน ขณะที่งานอื่นอยู่ในระดับดีกับดีมาก ดังนั้น ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับงานทั้ง 2 ด้าน ที่กล่าวมานี้ว่ามีปัญหาและอุปสรรคใดบ้าง จะทำให้ผู้บริหารโรงเรียนไม่สามารถปฏิบัติงานในระดับดีได้